

FINANCIAL REPORTING SPECIFICITIES OF MICRO ENTITIES

SPECIFIČNOSTI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA MIKRO PODUZEĆA

DECMAN, Nikolina

Abstract: *Financial reporting issues of micro entities become more intense lately. The existing system of financial reporting is not fully appropriate for this group of the economy. This can be proved with the fact that the European Commission recognizes the difficulties faced in this regard and proposes the modernization and simplification of accounting directives in terms of exempting micro entities from the public announcement of the general purpose financial statements. Bearing in mind the change in accounting regulations, the paper analyzes the impact of mentioned changes on specific aspects of micro entities financial reporting.*

Key words: *financial reporting, micro enterprises, accounting regulative*

Sažetak: *U posljednje vrijeme sve se više aktualizira problematika financijskog izvještavanja mikro poduzeća. Postojeći sustav financijskog izvještavanja nije prikladan za ovu skupinu gospodarstva, a to pokazuje i činjenica kako i Europska komisija prepoznaje teškoće sa kojima se susreću pa u tom smislu predlaže modernizaciju i simplifikaciju računovodstvenih direktiva u smislu izuzimanja mikro poduzeća od javne objave financijskih izvještaja opće namjene. Imajući u vidu promjenu računovodstvene regulative u radu se analizira utjecaj nastalih promjena na specifične aspekte njihova financijskog izvještavanja.*

Ključne riječi: *financijsko izvještavanje, mikro poduzeća, računovodstvena regulativa*

Authors' data: Nikolina, Decman, univ. spec. oec., Ekonomski fakultet, Trg J. F. Kennedyja 6, Zagreb, ndecman@efzg.hr

1. Uvod

Prema postojećim kriterijima klasifikacije poduzeća prema veličini, uz velika, posebno se ističu mala i srednja poduzeća. Međutim postoji značajna skupina malih poduzeća tzv. mikro poduzeća kojoj treba posvetiti dužnu pažnju obzirom na specifičnosti njihova poslovanja. U posljednje vrijeme sve se više aktualizira problematika financijskog izvještavanja ovog značajnog segmenta malog gospodarstva. Da postojeći sustav financijskog izvještavanja nije prikladan za mikro poduzeća pokazuje i činjenica da i Europska komisija prepoznaje probleme sa kojima se susreću pa u tom smislu predlaže modernizaciju i simplifikaciju računovodstvenih direktiva u smislu izuzimanja mikro poduzeća od javne objave financijskih izvještaja opće namjene. Obzirom da mikro poduzeća primarno posluju lokalno, uz to upravljanje poduzećem je isključivo u domeni vlasnika najčešće nema potrebe za zaštitom eksternih korisnika pa stoga javna objava financijskih izvještaja opće namjene predstavlja preveliki teret i to prije svega u kontekstu odnosa troškova i koristi pripreme financijskih izvještaja. Imajući to u vidu, za ovu skupinu poduzeća trebali bi se razviti posebni računovodstveni vodiči/standardi koji bi bili namijenjeni njihovim specifičnim potrebama i koji bi omogućili približavanje financijskog i poreznog računovodstva za ovaj segment gospodarstva, a da kvaliteta informacijske podloge ne bude umanjena.

2. Pojmovno određenje mikro poduzeća

U posljednje vrijeme sve se više aktualizira problematika financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća međutim istraživanja i studije glede unapređenja računovodstvenog sustava mikro poduzeća nisu u dovoljnoj mjeri zastupljene u literaturi stoga će se u radu dužna pažnja posvetiti ovom značajnom dijelu poduzeća koji prema nekim istraživanjima čine čak preko 75% malih i srednjih poduzeća [1]. Općenito se mikro poduzeća definiraju kao najmanja poduzeća u grupi malih i srednjih poduzeća (MSP-a). Dosadašnja istraživanja pokazuju kako mnoge zemlje ne prepoznaju ovu kategoriju unutar svojih nacionalnih zakonodavstava međutim oni koji to čine ih najčešće definiraju kvantitativno i to mjereno brojem zaposlenih (manje od 10 zaposlenih). Vjerojatno najpoznatija definicija MSP-a može se pronaći u preporukama Europske komisije – tablica 1.

		BROJ ZAPOSLENIH	PRIHODI	AKTIVA
2005.	srednja	250	50 000 000 €	43 000 000 €
	mala	50	10 000 000 €	10 000 000 €
	mikro	10	2 000 000 €	2 000 000 €
1996 .	srednja	250	40 000 000 €	27 000 000 €
	mala	10	7 000 000 €	5 000 000 €

Tablica 1. Kriteriji klasifikacije za mikro, mala i srednja poduzeća prema preporukama EU iz 1996. i 2005. godine [2]

Osobito zanimljiva činjenica je da se 2005. godine uvodi novi pojam veličine poduzeća, a to su uz već postojeća mala i srednja - mikro poduzeća. Međutim valja naglasiti kako su to preporuke i kao takve nisu obvezujući akt za zemlje članice već su zemlje članice EU mogle koristiti niže kriterije ili samo jedan od navedenih kriterija primjerice broj zaposlenih. Obzirom da je u radu fokus na mikro poduzećima posebno je interesantno vidjeti koje zemlje članice EU su usvojile ovu kategoriju poduzeća u nacionalna zakonodavstva - tablica 2 [2] za razliku od primjerice Belgije, Finske, Irske, Italije, Norveške i VB koje ne prepoznaju ovu skupinu poduzeća. Sukladno rezultatima istraživanja Njemačka, Češka, Slovenija, Mađarska i Poljska su usvojile preporuke EU dok su se, s druge strane, Danska i Estonija odlučile na mnogo niže kriterije.

ZEMLJA ČLANICA EU	KRITERIJI KLASIFIKACIJE MIKRO PODUZEĆA broj zaposlenih/visina prihoda/ vrijednost aktive
Češka, Njemačka, Mađarska, Poljska, Slovenija	10 / \$ 2.6 m / \$ 2.6 m
Danska	10 / \$ 1.7 m / \$ 0.7 m
Estonija	10 / \$ 0.8 m / \$ 0.4 m
Rumunjska	10 / - / -

Tablica 2. Zemlje članice EU koje uvode mikro poduzeća u nacionalno zakonodavstvo [2]

Kriteriji klasifikacije osobito su važni za područje računovodstva obzirom da je sve naglašenija potreba za simplifikacijom računovodstvene regulative stoga su i preporuke EK sve restriktivnije pa su danas mikro poduzeća definirana kao ona ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija: prosječni broj zaposlenih 10, vrijednost aktive 350 000 EUR i visina prihoda 700 000 EUR [3]. Konačno valja istaći kako osim kvantitativnih kriterija klasifikacije, koji možda jesu učestaliji u praktičnoj primjeni, postoje i kvalitativni kriteriji npr. IASB određuje korisnike međunarodnih računovodstvenih standarda za mala i srednja poduzeća kao one koji nemaju javnu odgovornost i objavljuju financijske izvještaje opće namjene za eksterne korisnike.

3. Korisnici financijskog izvještavanja mikro poduzeća i uporaba računovodstvenih informacija

Općenito, korisnici financijskih izvještaja predstavljaju važnu odrednicu u definiranju izgleda i strukture financijskih izvještaja. Ovisno o tome kome su informacije namijenjene razlikuju se interni i eksterni korisnici. Tradicionalno je uvriježeno da postoje informacije usmjerene zadovoljenju potreba dioničara, kreditora, dobavljača, kupaca, države tzv. eksternih korisnika. S druge strane, postoje i one informacije koje su usmjerene zadovoljenju, prije svega menadžera, zaposlenika i drugih internih korisnika. Interni korisnici, pri čemu se primarno misli na menadžere i zaposlenike, žele osigurati rast i razvoj poduzeća. U tom smislu i informacije koji oni zahtijevaju se diferenciraju od informacija koje traže eksterni korisnici. Interni korisnici

upravljaju poduzećem pa im stoga trebaju takve, upravljačke (menadžerske) informacije. To podrazumijeva dobru koordiniranost temeljnih funkcija upravljanja; planiranja, vođenja, organiziranja i kontrole. Da usklađivanje ovih funkcija nije lako dokazuje činjenica da se sa ovom problematikom susreću sva poduzeća neovisno o njihovoj veličini. Međutim, nerijetko se ističe da su upravo mala i srednja poduzeća u mnogo nepovoljnijoj poziciji. Smith [6] ističe kako se manja poduzeća susreću sa sličnim ili istim problemima kao velika, ali za razliku od njih ona ne posjeduju educirani kadar niti imaju detaljno podijeljene upravljačke razine. Nadalje, njihov se menadžment u donošenju odluka susreće sa mnogo većim administrativnim teretom. Iz navedenoga proizlazi da je dostupnost relevantnih informacija otežana, a posljedično tome potreba za informiranošću menadžmenta malog i srednjeg poduzeća još i veća. Neka istraživanja pokazuju kako su najznačajnije računovodstvene informacije koje koristi menadžment najmanjih poduzeća periodični izvještaji za upravu, godišnji financijski izvještaji i informacije o novčanim tokovima, ali mali broj direktora (vlasnika koji su najčešće i menadžeri) te informacije koristi u upravljačke svrhe [2]. Mogući razlozi nedovoljne uporabe računovodstvenih i neračunovodstvenih informacija u mikro poduzećima su ili nepoznavanje tehnika i alata analize godišnjih financijskih izvještaja ili možda njihovi vlasnici/menadžeri nisu svjesni prednosti uporabe tako proizašlih informacija u upravljanju poslovanjem ili najčešće su mišljenja da troškovi pripreme, sastavljanja izvještaja i analize odgovarajućih pokazatelja premašuju njihove koristi. S druge strane, kao najznačajniji eksterni korisnik spominje se država – porezna uprava pa se često i ističe kritika kako mikro poduzeća ponajprije sastavljaju financijske izvještaje radi zadovoljenja poreznih zahtjeva, a u cilju minimizacije konačne porezne obveze. Kreditore su također vrlo značajni korisnici eksternog financijskog izvještavanja, u prvom redu banke. Oni također koriste financijske izvještaje pri odobravanju kredita ali traže i neke dodatne informacije kao primjerice detaljnije bilješke uz financijske izvještaje, razne proračune i novčane planove. Naposljetku valja istaći kako korisnici oblikuju računovodstvenu evidenciju i definiraju položaj računovodstva kao poslovne funkcije unutar poduzeća.

4. Utjecaj izmjena računovodstvene regulative na financijsko izvještavanje mikro poduzeća

Mikro-poduzeća, kao posebna kategorija malih poduzeća, imaju ograničene resurse glede zadovoljenja zahtjevnih kriterija postojećih Direktiva. Međutim, istovremeno za njih vrijede ista pravila financijskog izvještavanja kao i za velika poduzeća, koja ih opterećuju nerazmjerno njihovoj veličini što se konačno i smatra glavnim *znanstvenim problemom* ovog rada. U radu će se stoga nastojati ukazati na mogućnosti izuzeća mikro poduzeća od postojećih regulatornih zahtjeva u cilju smanjenja suvišnog administrativnog opterećenja. Osluškujući specifične potrebe korisnika mikro poduzeća, a obzirom na činjenicu kako dosadašnja istraživanja upućuju kako se troškovi nadilaze koristi od javne objave financijskih izvještaja regulatori uvode značajne novine u sustav njihova financijskog izvještavanja. U

srpnju 2007. godine su izdani Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća (IFRS for SMEs tj. MSFI za MSP) koji su namijenjena poduzećima koja nemaju javnu odgovornost i koja sastavljaju financijske izvještaje opće namjene. U svjetlu njihova izdanja Europska komisija provodi istraživanje kojim je nastojala prikupiti mišljenja interesnih skupina o mogućnosti i adekvatnosti primjene ove regulative za svrhe financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća europskih zemalja. Ključno pitanje je bilo da li su Međunarodni standardi financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća prikladni za primjenu na teritoriju EU. Većina ispitanika zemalja članica točnije njih 13 (Cipar, Češka, Danska, Estonija, Grčka, Španjolska, Irska, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Švedska, Velika Britanija) je odgovorila potvrdno dok njih 9 (Austrija, Belgija, Bugarska, Njemačka, Finska, Francuska, Italija, Slovačka i Slovenija) ih ne smatra prikladnim za financijsko izvještavanje malih i srednjih poduzeća [7]. Zemlje koje podržavaju njihovu primjenu uglavnom smatraju Međunarodne standarde financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća prikladnim za uporabu u srednjim i velikim internacionalnim poduzećima i podružnicama koje su i dosada izvještavale sukladno cjelovitim MSFI-ima kao i za ona poduzeća koja kotiraju na neorganiziranim tržištima tražeći strani kapital ili ona koja nemaju javnu odgovornost. Na pitanje da li su ovi standardi prikladni za uporabu i mikro poduzećima većina ispitanika odgovara kako bi rezultat primjene ovih Standarda za mikro poduzeća bio bi kontradiktoran tj. umjesto da se smanji administrativni teret on bi se povećao kao i sami troškovi pripreme i revizije financijskih izvještaja [5] i [7].

Direktive Europske unije dugo vremena su bile gotovo jedini relevantni okvir ponašanja gospodarskih subjekata u EU. Međutim, u posljednje vrijeme se, zbog sve naglašenijih međunarodnih aktivnosti, jačanja tržišta kapitala, ali i usvajanja novih Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za mala i srednja poduzeća, sve češće postavlja pitanje u kojoj mjeri postojeće Direktive zadovoljavaju potrebe korisnika mikro poduzeća te da li ih i u kojoj mjeri treba mijenjati. Europska komisija prepoznaje problematiku financijskog izvještavanja mikro poduzeća (obzirom da isti čine 5.4 milijuna odnosno oko 75% ukupnog broja poduzeća koji su obvezni izvještavati sukladno Direktivama EU[4]) te uvažava prijedlog da se za takva poduzeća usvoje jednostavnija pravila financijskog izvještavanja. Još 2007. godine Vijeće Europe zaključuje kako je reduciranje administrativnog tereta važno za ekspanziju gospodarstva zemalja EU. Računovodstvo biva prepoznato kao jedno od ključnih područja gdje je moguće reducirati nastale troškove [3]. Usvojenim amandmanom (2012/6/EU) IV. Direktive EU (78/660/EEC) u ožujku 2012. godine zemljama članicama daje se mogućnost da li će i u kojoj mjeri mikro poduzećima uvjetovati sastavljanje i javno prezentiranje financijskih izvještaja opće namjene. Ovim izmjenama sljedeća pojednostavljena će biti dostupna mikro poduzećima koji posluju na teritoriju Europske Unije:

- zemlje članice će biti u mogućnosti propisati sastavljanje „skraćениh“ financijskih izvještaja (bilanca i račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje);

- zemlje članice će moći izuzeti ovu skupinu poduzeća od javne objave financijskih izvještaja uz uvjet da su prikazane osnovne informacije u bilanci i da su iste u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Također je potrebno navedene informacije dostaviti barem jednom kompetentnom registru poslovnih informacija te iste moraju biti dostupne na zahtjev;
- zemlje članice će biti u mogućnosti izuzeti mikro poduzeća obveze izračuna i prezentiranja aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja (aktivna vremenska razgraničenja su unaprijed plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda dok su pasivna vremenska razgraničenja su odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućih razdoblja; informacije o njihovim iznosima mogu se objaviti u bilješkama uz financijske izvještaje ili u podnožju bilance);
- zemlje članice će biti u mogućnosti izuzeti mikro poduzeća od obveze pripreme godišnjeg izvješća;
- zemlje članice, načelno, neće biti u mogućnosti zahtijevati uporabu fer vrijednosti u sastavljanju financijskih izvještaja obzirom da korisnici financijskih izvještaja, zbog ograničenih bilješki, neće znati da li vrijednosti imovine prezentirane u bilanci sadrže fer vrijednost ili ne. Za ona mikro poduzeća koja to izričito žele ili moraju koristiti fer vrijednost na njih će se odnositi druge odredbe Direktive ako zemlja članica tako odluči.

Informacije prikazane u bilanci i računu dobiti i gubitka treba nadopuniti bilješkama uz financijske izvještaje. Korisnicima financijskih izvještaja malih poduzeća, u pravilu, su potrebne ograničene dopunske informacije, a samo prikupljanje i objava tih informacija može za mala poduzeća biti skupa. Stoga se može zaključiti da je primjena novih pravila za objavljivanje ograničenih informacija na mala poduzeća opravdana. Međutim, ako neko malo poduzeće smatra da bi bilo korisno objaviti dodatne informacije koje su inače propisane kao obveza srednjih i velikih poduzeća ili neke druge informacije, ne smije ga se u tome sprječavati [3]. Također je naglašeno kako mikro poduzeća i dalje imaju obvezu evidencije nastalih poslovnih događaja te prikazivanja financijske situacije poduzeća kao tzv. „minimalni standard.“ Prema određenim procjenama ovakvim izvještavanjem svih zemalja članica bez dodatnih zahtjeva nacionalnih zakonodavstava stvorile bi se uštede od 6,3 milijardi EUR-a. [1] Konačno valja istaknuti kako je cilj ovih izmjena stvoriti pojednostavljeni okvir financijskog izvještavanja mikro poduzeća. Konačno i ne manje važno pitanje je u kojoj mjeri će zemlje članice usvojiti predložene simplifikacije i kakav će utjecaj implementacija izmjena u nacionalna zakonodavstva imati na stvarne uštede, vrijeme će pokazati.

5. Zaključak

Mikro poduzeća su svakako prepoznata kao posebna kategorija poduzeća obzirom na specifičnosti njihova poslovanja. Ona najčešće posluju na lokalnoj ili regionalnoj razini bez ili sa vrlo malo inozemnih aktivnosti. Nadalje oni doprinose zapošljavanju, promiču važnost novih istraživanja i razvoja i novih ekonomskih prilika. Obzirom na

ograničeni pristup izvorima financiranja, u cilju usklađenja sa regulatornim zahtjevima, često je ekonomski teret mikro poduzeća disproporcionalan administrativnom opterećenju većih poduzeća. Kao glavni doprinos ovog rada ističu se mogućnosti pojednostavljenja financijskog izvještavanja mikro poduzeća (ponajprije u pogledu sastavljanja skraćenih financijskih izvještaja te potrebe javne objave financijskih izvještaja opće namjene) te procjena potencijalnih ušteda koje ta pojednostavljenja donose. Kriteriji klasifikacije osobito su važni za područje računovodstva obzirom na sve naglašeniju potrebu simplifikacije računovodstvene regulative stoga su i preporuke Europske komisije sve restriktivnije. Danas su mikro poduzeća koja udovoljavaju ovim pojednostavljenjima definirana kao ona ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija: prosječni broj zaposlenih 10, vrijednost aktive 350 000 EUR i visina prihoda 700 000 EUR. Konačno valja istaknuti kako izmjene Direktiva nisu obvezujuće za zemlje članice već je prepušteno volji zemalja članica hoće li navedeno i implementirati u nacionalna zakonodavstva.

6. Literatura

- [1] European Commission; (2011). Financial Reporting: Burden Reduction for Micro Entities – FAQ. Dostupno na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/911&format=HTML> Pristup: 12-05-2012
- [2] Small and Medium Practices Committee; (2006). *Micro-Entity Financial Reporting: Perspectives of Preparers nad Users*, IFAC, ISBN 1-931949-63-8, New York.
- [3] European Parliament & Council of the European Union; (2012). Directive 2012/6/EU of the European Parliament and of the Council od 14 March 2012 amending Council Directive 78/660/EEC on the annual accounts of certain types of companies as regards micro-entity. *Official Journal of the European Union*, Vol. 81, No. 3.
- [4] European Parliament (2010). Reducing red tape for small firms. Press release. Dostupno na: www.iasplus.com/europe/1003parliamentsme.pdf Pristup: 12-05-2012
- [5] Neag, R. (2010). IFRS for SMEs are an Accounting Solution for SMEs and Micro-entities? *2nd World Multiconference on APPLIED ECONOMICS, BUSINESS AND DEVELOPMENT*, ISBN: 978-960-474-184-7, str. 181-185.
- [6] Smith, J. A. (2007). *Handbook of Management Accounting*. Fourth Edition. Elsevier.
- [7] European Commission (2010). *Summary Report: of the responses received to the Commission's Consultation on International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities*. Dostupno na: [2010-05-31_ifrs_sme_consultation_summary_en.pdf](http://ec.europa.eu/economy_finance/2010-05-31_ifrs_sme_consultation_summary_en.pdf) Pristup: 12-05-2012

Photo 025. Well / Bunar